

Světová ekonomika (SE)

*Proč se tak radikálně změnil svět od poslední třetiny
19.století?*

Zásadní změny ve světě

- dramatický růst efektivity zemědělství
- rozvoj průmyslu
- demografický růst
- rozvoj dopravy a využití energií
- technologická revoluce

SE:

vnitřně rozporný a heterogenní komplex ekonomik jednotlivých státních nebo jiných celků, které jsou vzájemně propojené mezinárodními ekonomickými vztahy.

Rysy:

- rostoucí propojenost mezi jednotlivými prvky
- vzájemná závislost jednotlivých prvků
- heterogennost a odstředivé tendence v systému
- dynamika změn, turbulentnost

Světovou ekonomiku chápeme jako **system**.

Příčiny vzniku SE

- Růst ***závislosti*** jednotlivých ekonomik v důsledku rozvoje mezinárodních obchodních vztahů
- Rozvoj výroby ve světovém hospodářství vedoucí k rozvoji ***mezinárodní dělby práce*** jako základu mezinárodních ekonomických vztahů
- Rozvoj mezinárodních ekonomických vztahů ***propojuje*** jednotlivé části světa v jeden celek.
- Indikátorem zapojení jednotlivých ekonomik do procesu mezinárodní dělby práce je ***světový trh***.

Ekonomika a politika

Ekonomie - (optimální) využití výrobních faktorů – alokace vzácných statků.

Politika – realizace zájmů a uspokojování potřeb na veřejné úrovni (a jeho mechanismy).

Předpoklady SE

- Rozčlenění lidské společnosti na relativně výrobně uzavřené a ekonomicky *samostatné společenské celky*, vázané na určitá území.
- Přeměna *společenské dělby práce* v mezinárodní a později světovou (globální) dělbu práce.

Vývoj SE

1) Vznik a formování světové ekonomiky (1870 – 1900)

- kolonialismus a koloniální dělba práce
- vznik světového trhu a světové ceny
- průmyslová revoluce
- jednotná, silně diferenciovaná tržní ekonomika

2) Rozvoj jednotné a vnitřně diferencované světové ekonomiky (1901-1914)

- mohutný ekonomický vývoj
- snahy o přerozdělení světa
- rozpory mezi metropolemi i v rámci jednotlivých zemí

3) Meziválečný vývoj světové ekonomiky (1918-1939)

- rozpory mezi vítězi a poraženými
- nejhlubší ekonomická krize
- národně osvobozenecká povstání
- vznik plánované ekonomiky

4) Poválečný vývoj SE (1945-1989)

1 fáze 50-60 léta:

- vznik socialistické ekonomické soustavy (CPE)
- dekolonizace – početná skupina rozvojových zemí (RoE)
- dramatický nástup Japonska – třetí centrum SE
- období relativní prosperity, ekonomický rozvoj průmyslu (RoE a CPE) a služeb (RE).
- integrace, státní zásahy do ekonomiky, vznik TNC

2 fáze 70-80 léta:

- strukturální krize (potravinová, surovinová, objevení se ekologických problémů)
- postupná měnová a dlužnická krize, inflace, nezaměstnanost
- vyčerpání CPE

5) Počátek nové etapy ve vývoji SVE (1989 -)

- opět jednotná tržní ekonomika, ale tendence k polarizaci podle ekonomické úrovně
- úspěšný rozvoj NIE
- ekonomický pokles v transformujících se zemích (TE)
- sílící globalizace SE – pocit nutnosti globální spolupráce
- snaha o ustavení globálního managementu globálních problémů.

90. léta

- nerovnoměrnost regionálního vývoje
- rozpad RVHP
- měnové krize (Mexiko 1994, Rusko 1998, Asie 1997)
- hlavními problémy stagnace, pokles výroby a nezaměstnanost
- Stagnace Japonska
- prohlubování integrace EU, NAFTA
- pokusy o rychlejší liberalizaci světového obchodu (WTO 1995)

Globalizace

Vztah k jevům:

Internacionalizace - šíření ekonomických aktivit přes národní hranice

Transnacionalizace - funkcionální integrace mezinárodně rozptýlených aktivit

Integrace (institucionální)- postupy národních států při uplatňování liberalizace obchodu a investic)

Regionalizace – vývoj SE směrem k vnitřně strukturovanému celku